

CHEVEREȘU MARE

Sediul consiliului local: Chevereșu Mare nr. 277, telefon/fax 0256/415008;

Coordonate:

45°40'01" lat. N;
21°29'27" long. E;

Repere istorice:

-sec.al XVII-lea - se înființează comuna actuală Chevereș (**Keverish**);

-1717 - este menționat documentar satul **Cheveriș**, pe locul actualei păduri către râul Timiș;

-1721 - a fost construit sediul poștei;

-mijlocul sec. al XVIII-lea - se presupune că s-au unit cele trei cătune existente atunci:

Corneanț (nucleul viitoarei așezări Chevereș), **Bocea** (cel mai mare) și **Drila**;

-1784 - se stabilesc în Chevereș moși exilați de autoritățile habsburgice după răscoala lui Horea, Cloșca și Crișan;

-1840 - se naște la Dragșina **Pavel Rotariu**, publicist și avocat (d.9.06.1919);

-1843 - în satul Chevereș erau 1 770 de români ortodocși, numărul catolicilor nede-pășind o sută de persoane;

-1878 - este construită școala primară;

-1896 - se naște la Chevereșu Mare **Pavel Blidaru**, scriitor țăran, deputat, publicist (d.1953);

-1907-1914 - mai mult de o sută de locuitori din Chevereș și Dragșina emigrează în Statele Unite ale Americii, consemnează **Ioan Crăciun** în Monografia Chevereșului (ediție electronică);

-1930 - în Chevereș se așază o șatră țigănească (formată din zece persoane) care se sedentarizează în timp;

-1936 - în comună erau: cor bărbătesc, fanfară, casă națională, monument al eroilor, moară, percepție, stație de poștă și post de jandarmi;

-31 august 1945 - se naște la Chevereșu Mare **Horia Vermeșan**, prof. univ. dr., medic primar chirurg;

-4 iulie 1955 - se naște la Vucova **Dorel Cerna**, economist, fost director al Băncii Comerciale Române din Timișoara;

-după 1989 - este defrișată pădurea Făgimacului, cu efecte negative asupra precipitațiilor locale;

-20-30 iunie 1997 - la Chevereșu Mare se organizează prima tabără națională de karate, organizată de Palatul Copiilor din Timișoara;

-2002 - comuna Chevereșu Mare avea un număr de 1 942 de locuitori;

-20.09.2007 - în Chevereș se inaugurează

un birou teritorial al Organizației pentru Apărarea Drepturilor Omului ;

-2008 - apare publicația „**Chevereșanul**”, condusă de poetul **Petru Vasile Tomoiagă**;

-2009 - apare lucrarea „Chevereșu Mare - schiță monografică”, autor **Sorina Crăciun**;

-2010 - primăria a concesionat 47 de loturi pentru case;

-2012 - este construită o școală nouă pentru ciclul primar;

-2012-2013 - sunt reabilitate căminele culturale din satele Dragșina și Vucova;

-2013 - este finalizată rețeaua de apă potabilă în Chevereș, Vucova și Dragșina;

Populația stabilă la 1 ianuarie 2012 - total = 2 272 persoane, din care:

- masculin = 1 103 persoane

- feminin = 1 169 persoane

Numărul locuințelor la 1 ianuarie 2013 = 787

Sate componente: Chevereșu Mare, Dragșina (1442, „kenesius de **Draxfalva**”), Vucova (1717, Vukovo);

Instituții școlare: Școală gimnazială: Chevereșu Mare; Școli primare: Dragșina și Vucova; Grădinițe: Chevereșu Mare, Dragșina și Vucova;

Instituții sanitare: Cabinete medicale: Chevereșu Mare (două) și Vucova; Cabinet sanitar-veterinar: Chevereșu Mare;

Instituții culturale: Cămine culturale: Chevereșu Mare, Dragșina și Vucova; Bibliotecă: Chevereșu Mare (1960);

Baze sportive: Sala de sport: Chevereșu Mare;

Biserici: Ortodoxe: Chevereșu Mare (1839), Dragșina (1860) și Vucova; Greco-catolice: Chevereșu Mare (1777), Dragșina (1906) și Vucova; Evanghelică: Vucova; Baptistă: Chevereșu Mare (1999); Penticostală: Vucova;

Ruga: Ruga ortodoxă în localitățile: Chevereșu Mare (Rusalii), Dragșina (29 iunie - Sf. Apostoli Petru și Pavel) și Vucova (8 septembrie - Sf. Maria Mică); Ruga catolică în Dragșina (5 octombrie); Ruga slovacă în localitatea Vucova (26 octombrie).

CHEVEREȘU MARE

PETRU ȚĂRTAN, MATUSALEMUL DIN CHEVEREȘ

În cel de-al treilea deceniu al secolului al XVIII-lea cel mai vestit locuitor al așezării Chevereșu Mare era considerat bătrânul **Petru Țărtan** (Țăran, poate) pe care publicația austriacă „Merkwürdigen Wien” (aflată în păstrarea Bibliotecii Centrale din Viena) l-a considerat, la moartea chevereșanului, petrecută în 5 ianuarie 1724, drept „**Matusalemul Banatului**”, având acel Țărtan la decesul său 185 de ani! Stătea scris astfel în „Merkwürdigen Wien”: „**Până cu câteva zile înaintea morții sale a putut fi văzut, sănătos, în fața stației de poștă, sprijinindu-se într-un baston, așteptând pomană din partea călătorilor care coborau din poștalion. S-a născut în 1539, iar la răpirea cetății Timișoara din mâinile creștinilor, pe când păstora vitele tatălui său, s-a refugiat din fața năvălirii cetelilor de tătari, în munți.**”

Așadar, dacă povestea inserată de publicația vieneză ar fi adevărată, atunci viața Matusalemului din Chevereș s-ar fi întins pe trei secole, al XVI-lea, din 1539, al XVII-lea în întregime și al XVIII-lea, până în anul 1724, pe vremea Mariei Theresia! Iar fiul lui Petru Țărtan, Ștefan, ar fi avut la anul morții tatălui său 100 de ani, printre secretele longevității s-ar fi numărat și faptul că Țărtan tatăl „a respectat cu strictețe, după regulile cultului ortodox, toate posturile, iar în afara acestora nu mânca decât lapte și colaci calzi

din făină de porumb, însă zilnic lua câte o bună înghițitură de rachiu de casă.” Se pare că mareșalul imperial baron **Franz Wenzel von Wallis** (1696-1774) a pus ca Țărtan să fie pictat în mărime naturală, de către un pictor german adus de la Timișoara. La un ceas după terminarea tabloului, bătrânul și-a găsit sfârșitul înconjurat de cei dragi. Portretul a fost gravat în cupru și reprodus în „Merkwürdigen Wien”, (conform Wettel Helmuth - „Der

Buziaser Bezirk. Landschaften mit historischen Streislichtern“, Temesvar, Südungarische Buchdruckerei, 1919).

Un alt bănățean vestit, poreclit de scriitorul Petru Vintilă „**Matusalemul din Bocșa Vasiova**”, a fost Petru E. Oancea(a), adică „Tata Oancea”, considerat de critici drept „depozitarul a numeroase legende, glume, snoave, creatorul unei literaturi despre țărani și satul bănățean.” Născut în anul 1881, Tata Oancea a trecut la cele veșnice la vârsta de 92 de ani, în anul 1973. Biblioteca Orășenească din Bocșa îi

poartă azi numele. Printre alte personalități ale Chevereșului de altădată se numără **Pătruț Vancea**, funcționar imperial la cercul Chevereș, fiul unui faimos căpitan de lotri, **Petru Vancea**, și, mai aproape de vremurile noastre, **Pavel Blidaru** (zis **a lu' loca**) deputat (18 aprilie 1931-5 iunie 1932), scriitor țăran, publicist.

CABANA DICTATORULUI

Fosta cabană de vânatoare a lui Nicolae Ceaușescu a fost construită în anul 1978 (modernizată în anii 1991, 2000 și 2003), la marginea pădurii, la 3 km distanță de comuna Chevereșu Mare, o zonă cu posibilități de agrement aflată la 27 km est de Timișoara, pe drumul județean Timișoara - Buziaș - Lugoj. Pentru renovarea cabanei de la Chevereș (Ocolul Silvic Lunca Timișului) au fost investite trei miliarde de lei vechi, așa cum s-a întâmplat și cu celelalte cabane de vânatoare din județul Timiș intrate în circuitul turistic: cabana de vânatoare din Pișchia, cea de la Cheia (Ocolul Silvic Coșava), cabana de la Fârdea (Ocolul Silvic Făget) și sediul Districtului Silvic Lugoj.

CHEVEREȘU MARE

UN SINGUR CHEVEREȘ

Care ar putea fi originea numelui comunei Chevereșu Mare? Toponomia numelui Chevereș, susțin specialiștii, ar fi de origine slavă provenind din **Kovary**, care ar însemna „sat de fierari” și s-a transformat în: **Kovary - Kovariș** și **Keveris - Kővéres**, ultima formă provenind din maghiară ceea ce ar însemna „grăsuț”, „grăsuliu”. În anul 1717, în Banat ar fi existat un sat sârbesc cu 24 de case, numit **Keveris**, aflat nu departe de Vârșeț și numit mai târziu Chevereșu Mic (**Klein Keveris**). În anul 1771, satul de lângă Vârșeț apare sub numele **Köveresch**. A fost însă incendiat în timpul războiului habsburgilor cu otomanii din

Chevereșu Mare - 2009

anul 1788 și nu a mai fost reconstruit niciodată (după Helmut Wettel, în „**Der Buziaser Bezirk. Landschaften mit historischen Streislichtern**“). De peste 200 de ani nu mai există așezarea Chevereșu Mic, așa că numele de Chevereșu Mare nu s-ar mai justifica în zilele noastre.

TABĂRĂ „YOUTH HOSTEL“

De-a lungul ultimelor decenii, mii și mii de copii și-au petrecut vacanțele în Tabăra de la Chevereșu Mare, situată într-o frumoasă pădure de foioase, pe malul stâng al râului Timiș. Tabăra a fost dotată cu o sală de calculatoare, cu acces la internet și cu o infrastructură complet modernizată. În afara programului obișnuit, cei aflați în tabără pot vizita stațiunea Buziaș, Parcul Dendrologic Bazoș, Timișoara, obiective turistice aflate la mică distanță. Cazarea se face în căsuțe, cu o capacitate totală de 150 de locuri, existând bloc alimentar propriu, cu sală de mese, teren de sport, sală de sport cu vestiare cu dușuri cu apă caldă, amfiteatru în aer liber. Tabăra din comuna timișeană Chevereșu Mare a fost inclusă în circuitul internațional „**Youth Hostel**” și astfel poate găzdui în prezent tineri din toată lumea.

„PRICULICI” - PRIMA
GAZETĂ ROMÂNEASCĂ

Publicist și politician, luptător pentru drepturile românilor din Banat, **Pavel Rotariu** s-a născut în satul timișean Drăgășina în anul 1840, în familia învățătorului George Rotariu și a Ecaterinei Ioanovici. După terminarea claselor primare, lucrează ca ucenic, dar în anul 1853 se înscrie la liceul din Timișoara, pe care-l continuă la Kecskemét și Beiuș, în orașelul ardelenesc luându-și bacalaureatul.

Studiază dreptul la Budapesta (deși dorința lui era să devină inginer silvic), apoi la Viena. Pentru a-și putea termina studiile, se angajează la ziarul

„Freie Neue Presse” cu scopul de a contribui la publicarea unor articole de factură politică referitoare la români. Și tot la Viena, după înființarea în anul 1866 a ziarului „Albina”, va munci la această publicație angajat ca cenzor, corector și colaborator, alături de Vincențiu Babeș din Hodoni. În anul 1868, Pavel Rotariu se întoarce la Timișoara. Se căsătorește cu fiica protopopului Meletie Drăghici, iar în anul 1873 își deschide cabinet de avocat.

Experiența gazetărească dobândită la Viena îi este de folos atunci când decide să facă presă românească. În 12 aprilie 1874 scoate la Timișoara revista satirică „**Priculici**”, prima gazetă românească cu caracter permanent, iar la 17 martie 1880, cu ajutorul soacrului său, scoate primul ziar politic

CHEVEREȘU MARE

românesc din Banat, „Luminatorul”, cu suplimentul intitulat „Advocatul Poporal”. „Luminatorul” apare în forma inițială până în ianuarie 1894, când e reorganizat și transformat în cotidianul „Dreptatea”. Din anul 1898, Pavel Rotariu conduce banca „Timișana” (foto), fondată de el, de socrul său Meletie Drăghici, de Emanuil Ungureanu și de alți intelectuali din județ, bancă ce va credita numeroși români bănățeni. A făcut parte din conducerea centrală a Partidului Național Român. Este autorul unor lucrări importante pentru vremea în care a trăit, cum ar fi „**Manual din legile despre uzură**” (cămătărie), cuprinzând și textul original al legilor din 1877 art. VIII și din 1883 art. XXX tradus în românește cu expli-

cări, Caransebeș, 1888; „Legea din 1886 art. XXIX, despre redactarea coalelor de carte funduară, tradusă și explicată în limba română, după textul oficial original”, Caransebeș 1888; „Legea comunală, Timișoara, 1886”. Pavel Rotariu trece la cele veșnice în luna iunie 1919, în casa sa din cartierul Fabric din Timișoara.

DR. HORIA SABIN VERMEȘAN

S-a născut pe 31 august 1945 în localitatea Chevereșu Mare. Studii la Universitatea de Medicină Timișoara între anii 1964-1970. Doctor în Medicină (1985). Medic primar Ortopedie-Traumatologie (1990). Din 1997, șef disciplină Ortopedie I. Din 1998, profesor universitar. Director al Direcției Sanitare a județului Timiș (1992-1993). Director al Autorității de Sănătate Publică Timiș (2005-în prezent). Membru al Uniunii Medicale Balcanice. Membru al Societății Române de Ortopedie și Traumatologie (SOROT), membru al Societății de Chirurgie Timișoara, al Societății de Reumatologie, membru al Societății artroscopiștilor de limbă germană (AGA). Membru fondator al Asociației academice de studii medicale interdisciplinare. Membru fondator al Societății Româno-Daneze de psiho-medopedagogică. Membru al Asociației Ortopezilor de Limbă Franceză. Membru al Federației Europene de Ortopedie și Traumatologie. Președinte al Societății Româno-Italo-Spaniole. Membru corespondent al Academiei de Științe Medicale. A obținut cinci brevete de invenții și premii naționale și internaționale (Salonul Internațional de Invenții, Geneva 1999, Brussels-Eureka, 2001 etc). A realizat numeroase premiere medicale: primele osteosinteze cu tije elastice Ender, primele artroscopii efectuate în vestul țării, publicarea primului tratat de Politraumatologie din România, monografia „Patologia compartimentului femuropatelar”, prima carte cu acest subiect din literatura românească de specialitate etc. Citat în „**Who's who in Romania medical 2006**”, în „**Personalități române și faptele lor (1950-2000)**” și în „**Vip in Banat, primul Who's who bănățean-2000**”. A publicat peste 25 de volume de specialitate și numeroase articole științifice în diferite reviste medicale și a înregistrat la OSIM două contribuțiile științifice originale în domeniul chirurgiei ortopedice: „Dispozitiv Universal pentru extragerea tijelor femurale” și „Metoda de tensionare calibrată a nodurilor chirurgicale”.

Prof. dr. Vermeșan are relații științifice excepționale cu profesori universitari chirurghi din Italia, SUA și Germania, un loc important ocupându-l colaborarea cu Universitatea din Aschaffenburg din Bavaria, prin **prof. dr. Wilhelm Fridel**, originar din Timișoara.

În alt plan, fiind pasionat de arta plastică, doctorul Horia Vermeșan și-a alcătuit o importantă colecție de tablouri și de icoane, având la bază icoanele lăsate moștenire de bunicul său, protopopol **Virgil Muste**. Fan declarat al echipei de fotbal „Politehnica” Timișoara din vremea când aceasta se numea „Știința”, doctorul Horia Vermeșan a fost alături de „Poli” atât ca „drucker” declarat, cât și ca medic. Fiul profesorului Vermeșan, **Dinu Vermeșan**, i-a călcat pe urme tatălui, devenind medic chirurg ortoped, iar fiica profesorului Vermeșan, **Simona**, este și ea medic.

